

דבר העורכת

הוראה באקדמיה - יעדים ותכנים

שתי המשימות המרכזיות של אנשי הסגל האקדמי במוסדות החינוך הגבוה בארץ הן מחקר והוראה, וכמעט כולם עוסקים באופן יומיומי בקידומן של שתי המשימות. אין-ספור כתבי עת העוסקים בתחומים כלליים וספציפיים מוקדשים למחקר, אך אין כמעט כתבי עת בארץ העוסקים בנושאי הוראה "גנרית" (שהיא מעבר לתחום תוכן מסוים) בחינוך הגבוה. אין ספק שחסרונו של כתב עת מסוג זה מורגש ביותר.

עיקר ההכשרה של אנשי הסגל במהלך לימודיהם לתואר שלישי היא למחקר, ובדרך כלל הם אינם מקבלים הכשרה שיטתית להוראה¹. בנוסף לכך, ברוב המוסדות להשכלה גבוהה בארץ, מרבית המרצים מקבלים רק לעתים רחוקות הדרכה, עזרה ותמיכה שיטתיות ויעילות לקידום הוראתם, והם כמעט שלא נחשפים לגישות ולתפיסות חדשניות בהוראה. הניזוקים העיקריים ממדיניות זו הם הסטודנטים, אשר לעתים תופסים את ההוראה ככזו שאינה מתאימה לצורכיהם בלמידה.

בארצות רבות בעולם מתקיימות זה כ-30-40 שנה פעילויות נמרצות לקידום ההוראה במוסדות החינוך הגבוה. פעילויות אלו מתקיימות במסגרת של מאות ואולי אלפים של מרכזים לקידום ההוראה במוסדות האקדמיים השונים, בקיום ימי עיון וכנסים ובפרסום של אלפי מחקרים, מאמרים, ספרים וכתבי עת. בשנים האחרונות ניכרת התעוררות בנושא זה גם בארץ. לפני שנים אחדות התכנסו ארבעת ראשי המרכזים לקידום ההוראה שהיו קיימים אז בארץ (הטכניון, אוניברסיטת תל אביב, אוניברסיטת בן גוריון והמכללה למינהל המסלול האקדמי) והחליטו על הקמת פורום של מרכזי ההוראה בארץ. כיום חברים בפורום זה 16 מרכזים, ומספר המרכזים החברים הולך וגדל בקצב מהיר, במיוחד לאור תמיכת הו"ת בקידום ההוראה הטובה במוסדות החינוך הגבוה².

לאחרונה החליטו חברי הפורום להוציא לאור כתב עת עצמאי, *הוראה באקדמיה*, שמטרתו היא לקדם את ההוראה במוסדות החינוך הגבוה בארץ. כתב העת יישלח באופן מקוון לכל אנשי הסגל האקדמי במוסדות החינוך הגבוה. נשתדל להקדיש כל חוברת לנושא מרכזי אחד עם עורך אורח (אם כי עשויים להופיע בה גם נושאים נוספים). הוצאתו לאור של כתב העת ממומנת השנה בעיקר על ידי הו"ת, וחברי הפורום של מרכזי ההוראה מביעים בזה הוקרה ותודה רבה לוועדה על תרומתה זו.

כתבי עת בעולם העוסקים בנושאי הוראה בחינוך הגבוה נהנים ממספר רב של כותבים פוטנציאליים. כאמור, המסורת של מרכזי הוראה קיימת בארצות אלו כבר יותר מ-40 שנה, ואלפי האנשים הקשורים במרכזים הללו ועשרות החוקרים העוסקים בתחום הגנרי של ההוראה מפרסמים מחקרים ודברי עיון בנושאים אלו. בארץ, לעומת זאת, מעטים יחסית הם העוסקים בתחומים האלה. מכיוון שאנו רואים חשיבות רבה ללימוד מהניסיון העשיר שנצבר בארצות אחרות, נשתדל לפרסם בכל חוברת של *הוראה באקדמיה* גם כמה מאמרים מתורגמים שיעובדו ויותאמו לתנאי הארץ.

על חוברת מס' 1: סקרי ההוראה ויישומיהם לקידום ההוראה

חוברת זו מבוססת על הרצאות שניתנו בכינוס בנושא סקרי הוראה שנערך על ידי המרכז לקידום ההוראה באוניברסיטת תל אביב בדצמבר 2010, והיא כוללת גם מאמרים נוספים בעניין זה. סקרי (משובי) הוראה ידועים כאחד הנושאים המעוררים מחלוקת בקרב אנשי סגל ובעלי עניין (stakeholders) אחרים במוסדות החינוך הגבוה בארץ ובעולם, כמעט יותר מכל נושא אחר. המטרה של חוברת זו היא להציג בצורה מקיפה ומאוזנת ככל האפשר את נושא סקרי ההוראה - על היבטיהם השונים ומנקודות מבט של בעלי עניין שונים, ובמסגרת זו גם את חילוקי הדעות הקיימים לגביהם. זאת כדי שהחוברת תשמש כמסמך מפתח ובסיס למידע לכל העוסקים בנושאי הסקר.

¹ חטיבה, נ' (חורף 1995). האם אפשר ללמוד לרקוד מתצפיות על פרימה בלרינה? (סקר מרצים באוניברסיטה על "איך למדו ללמד"). *האוניברסיטה*, כתב העת של אוניברסיטת תל אביב, 26. Hativa, N. (1997). *Teaching in a research university: Professors conceptions, practices, and disciplinary differences*. ERIC document no. ED 407919.

² ראו בחוברת זו את דברי פרופ' מנואל טרכטנברג, יו"ר הו"ת.